

Grænse nedest for Varigheden af saadanne Koncessioner, kunde det jo muligvis tænkes, at man ved Praksis fra Administrationens Side vanskeliggjorde private Selskabers Bestaaen ved kun at ville give Koncessioner paa et alt for begrænset Aaremaal. Der er derfor Hensyn at tage til begge Sider baade til de private Selskaber ved at fastsætte Grænsen nedest og til Staten ved at fastsætte Grænsen opefter. Man kunde jo ogsaa tænke sig, at Ubegrænsetheden blev behyttet til at frastrive Staten dens Ret for et alt for langt Tidsrum. Den anden Bemærkning, som jeg vilde gøre, er med Hensyn til § 6 og angaar Ekspropriationen. Det er i sidste Stykke af § 6 fastsat i meget svævende og vidtgaende Udtryk, at „ved Erstatningens Fastsættelse bliver der blandt andet at tage Hensyn, ikke blot til Værdien af de til Anlægget hørende Ledninger med Tilbehør og Materiel, men ogsaa til det Udbytte, som Anlægget ved forvarlig Drift og med passende Takster kan antages at give.“ Denne sidste Del af Reglen forekommer mig meget farlig. Det vilde blive en overordentlig dyr Historie for Staten, hvis der virkelig skulde tages et væsentligt Hensyn hertil. Det er jo bekendt, at mange eller i alt Fald en Del af Telefonistaberne have givet et uforholdsmæssigt stort Udbytte, ikke sjældent paa Besøftning af Driftens og navnlig Materiellets Godhed, og skulde man lægge et saadant uforholdsmæssigt stort Udbytte til Grund, er det klart, at Staten vilde komme til at indløse de paagældende Anlæg til meget over den virkelige Værdi. Jeg vil her henpise til Reglen i Lov om Anlæg og Drift af private Jærnbaner af 8de Maj 1894. Navnlig for saa vidt man kommer til at fastsætte bestemte Aaremaal, hvorpaa disse Koncessioner gives, vil denne Regel være anvendelig, og i alt Fald tror jeg, at den vil være rigtigere og hensigtsmæssigere end den, som er givet her. Hovedreglen i Lov af 8de Maj 1894, § 5, 1, er jo den, „at der er forbeholdt Staten Ret til, efter 25 Mars Forløb fra Banens Aabning i hele sin Udstrækning at overtage Baneanlægget med Tilbehør og med derpaa hvilende Forpligtelser, enten mod Udredelsen af et Bederlag lig det 20-dobbelte af Gennemsnittet af Banens Nettoudbytte i de sidste 3 Aar, der gaa forud for det Aar, i hvilket den forlanges overdragen til Staten, eller mod Udredelsen af en Sum, der svarer til den Kapital, som bestemt er anvendt til Anlæg af Banen. Staten skal have Valget mellem disse to Overdragelsesmaader.“ Og det er saa endvidere fastsat, at i begge Tilfælde kan der efter villige Mænds Skøn

fradrages Bederlaget et passende Beløb, saafremt Materiellet er forringet. Jeg tror, at en saadan Regel, som den, der indeholdes i det sidste Alternativ, vil være baade i sig selv betydeligt rimeligere og mindre ugunstig over for Staten end den, som er givet her. Men, som sagt, jeg erkender, at Forslaget i det hele taget tager tilbørligt og berettiget Hensyn til begge Sider, og at det vilde være et heldigt Grundlag, hvorpaa der kan forhandles, og jeg anerkender, at hvis man vedtager et Forslag som dette — altsaa forhaabentlig noget ændret paa enkelte Punkter — vil man komme et væsentligt Skridt fremad, baade med Hensyn til Afhjælpning af det uheldige Forhold, som nu finder Sted, at Staten stadig har Understud af sin Telegrafdrift, idet den Afgift, som Staten vil saa af Telefonerne, vil være et virkeligt Æquivalent for, hvad Staten har tabt ved denne Konkurrence, og i Retning af at stifte bedre Drift og saa Publikum betjent paa en i alle Henseender heldigere Maade, end det nu er Tilfældet.

Krabbe: Jeg ser ikke noget nyt politisk Princip i det foreliggende Lovforslag og ikke heller noget nyt Skridt paa nogen udpræget politisk Bane; thi naar vi først have Telegrafens som Stats sag, er det jo ganske naturligt og er et Skridt paa samme Bane, at vi tage Telefonen som Stats sag, som et Supplément dertil. Principielt forekommer det mig, at der hverken er noget tiltrækkende eller afstrækkende ved Lovforslaget; det maa opfattes ganske uden Hensyn til politiske eller politisk-socialt Principper. Det, som maa være det afgørende med Hensyn til, om man vil vedtage det, maa være rene Hensigtsmæssighedsgrunde. Af disse Hensigtsmæssighedsgrunde tror jeg, nu ikke ret paa den, som vi hørte fremhævet sidst, nemlig at det af Hensyn til Statskassen skulde være tilraadeligt; thi ganske vist er det jo saaledes, at Statstelegrafens Indtægter lide under den stærke Benyttelse af den private Telefon, men lige saa sikkert er det, at Kravene til Staten, og de Udgifter, som blive ganske nødvendige ifølge disse Krav, ville overstige det, som vil blive indvundet ved Indtægterne af Telefonen. Det, som man maa tage væsentligt Hensyn til, er, om Befolkningen vil blive bedre eller ringere betjent, naar vi vedtage Lovforslaget; Telefonen er bleven et saa overordentlig vigtigt Middel i Forretningslivet og Dplysningsværket i hele Folket, at det, at finde den Form, hvorunder den tjener Befolkningen bedst, er et overmaade vigtigt Spørgsmaal. Nu er det jo saa, at under den al-